

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye**Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a munkájuk során rákkeltő anyagokkal és mutagénekkel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló 2004/37/EK irányelv módosításáról**(COM(2017) 11 *final* – 2017/0004 (COD))

(2018/C 440/24)

Előadó: **WELTNER János**

Felkérés:	Európai Parlament, 2018.4.16. Tanács, 2018.4.23.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 153. cikkének (1) és (2) bekezdése és 304. cikke
Elnökségi határozat kelte:	2018.4.17.
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2018.7.19.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2018.9.19.
Plenáris ülés száma:	537.
A szavazás eredménye:	191/4/11
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli a rákkeltő anyagokról és mutagénekről szóló irányelv (CMD-irányelv) javasolt módosítását, mivel az a biztonságosabb munkakörülmények érdekében objektív adatokat tartalmaz.

1.2. Az előző véleményével⁽¹⁾ megegyezően az EGSZB sürgeti, hogy az Európai Bizottság végezzen hatásvizsgálatot a CMD-irányelvnek a reprodukciót károsító hatású anyagokra történő esetleges kiterjesztéséről.

1.3. Tekintettel számos rákkeltő anyag és mutagén reprodukciót károsító hatásaira az EGSZB fontosnak tartja, hogy a CMD-irányelv felülvizsgálatai és módosításai során a közeljövőben több figyelmet fordítsanak a reprodukciós szempontokat illetően a nőket és férfiakat érintő foglalkozási expozícióra, mégpedig a nők esetében különösen a terhesség első három hónapja alatt.

1.4. Az EGSZB üdvözli azt a tényt, hogy ebben a módosításban a kötelező érvényű munkahelyi expozíciós határértékeket tudományos és statisztikai tények alapján határozták meg. A kockázatalapú megközelítés, ahogy az a háttérdokumentumokban megjelenik, az érdekelt felek által könnyen megérthető, és ily módon jó alapot szolgáltat a társadalmi kompromisszumhoz.

1.5. Az EGSZB üdvözli a tényeken alapuló eljárást, amelynek keretében az Európai Bizottság kikérte a foglalkozási vegyianyag-expozíciós határértékekkel foglalkozó tudományos bizottság (SCOEL)⁽²⁾ és az Európai Vegyianyag-ügynökség (ECHA)⁽³⁾ kockázateértékelési bizottságának (RAC)⁽⁴⁾ szakvéleményét.

⁽¹⁾ HL C 288., 2017.8.31., 56. o.,

⁽²⁾ Munkahelyi egészség és biztonság – SCOEL, Európai Bizottság, 2018.6.30.

⁽³⁾ Európai Vegyianyag-ügynökség (ECHA)

⁽⁴⁾ Kockázateértékelési bizottság (RAC), 2018. 06. 30

1.6. Az EGSZB szükségesnek tartja kísérleti kutatási programok, majd egy következő szakaszban uniós szintű programok létrehozását azzal a céllal, hogy a tagállami társadalombiztosítási vagy közegészségügyi rendszerek keretén belül élethosszig tartó egészségügyi felügyeletet dolgozzanak ki mindazon személyek számára, akik rákkeltő anyagoknak, mutagéneknek és reprodukciót károsító hatású anyagoknak voltak kitéve. Az általános adatvédelmi rendelettel⁽⁵⁾ összhangban ezt a felügyeletet anonim módon kell megvalósítani.

1.7. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a munkavállalók rákkeltő anyagoktól, mutagénektől és a reprodukciót károsító hatású anyagoktól való munkahelyi védelmének javítása érdekében a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a munkahelyi felügyelőségek elegendő pénzügyi és emberi erőforrással rendelkezzenek feladataik elvégzéséhez.

1.8. Az EGSZB javasolja, hogy minden feltételezhetően rákkeltő, mutagén és/vagy reprodukciót károsító hatású vegyületet vessenek e tekintetben tudományos vizsgálat alá, és adott esetben foglalják azokat bele a CMD-irányelvbe.

2. Háttér

2.1. Ez a vélemény az EGSZB „A munkájuk során rákkeltő anyagokkal és mutagénekkel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről”⁽⁶⁾ szóló véleményéhez kapcsolódik, amelynek kidolgozására a CMD-irányelv 2017. évi módosításával⁽⁷⁾ összefüggésben került sor. Az EGSZB valamennyi javaslata, azok kivételével, amelyek e módosítás részét képezik, még ma is aktuális⁽⁸⁾.

2.2. A javaslat célkitűzései összhangban vannak az Európai Unió Alapjogi Chartája 2. cikkével (Az élethez való jog) és 31. cikkével (Tiszteletes és igazságos munkafeltételek).

2.3. A biztonságos és egészséges munkakörülmények biztosítása az Európai Bizottság stratégiai célja, ahogy az „az Európai Unió munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos, 2014–2020-as stratégiájában”⁽⁹⁾ szerepel.

2.4. A rák az EU 28 tagállamában a legfőbb munkával kapcsolatos egészségi probléma, amely szinte ugyanannyi kárt okoz a munkavállalók életében és egészségében, mint a sorban következő két betegségcsoport együttesen (váz- és izomrendszeri megbetegedések és keringési problémák). Ezenkívül messze nagyobb a negatív hatása, mint a munkával kapcsolatos baleseteknek⁽¹⁰⁾. Szenvedést okoz a munkavállalók, illetve családjaik és barátaik számára, az életminőség romlásával és a jóllét megrendülésével jár, és a legrosszabb esetben halálos kimenetelt jelent.⁽¹¹⁾

2.5. Az Európai Bizottság, hogy lépést tartson az új tudományos eredményekkel és a technikai fejlődéssel, útnak indította a CMD-irányelv⁽¹²⁾ folyamatos aktualizálásának folyamatát. Ez a folyamat összhangban van az EU fenntartható fejlődési stratégiájával, amelynek célkitűzései között szerepel annak a biztosítása, hogy legkésőbb 2020-ig a vegyi anyagokat olyan módon állítsák elő, kezeljék és használják, hogy azok ne jelentsenek számottevő fenyegetést az emberi egészségre és a környezetre. A cél, hogy a különös aggodalomra okot adó anyagokat végső soron megfelelő alternatív anyagokkal vagy technológiákkal helyettesítsék⁽¹³⁾.

3. Az Európai Bizottság javaslata

3.1. E folyamattal összhangban és az SWD(2018) 87 és 88 számú munkadokumentumok alapján az Európai Bizottság a COM (2018) 171 számú dokumentumában⁽¹⁴⁾ javaslatot tett „A munkájuk során rákkeltő anyagokkal és mutagénekkel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről”⁽¹⁵⁾ szóló 2004/37/EK irányelv” következő módosítására. Korábban, 2017-ben, az EGSZB támogatta ezen irányelv módosítását; a jelenlegi módosításban öt anyag szerepel⁽¹⁵⁾:

⁽⁵⁾ HL L 119., 2016.5.4., 33. o., 4. cikk, valamint (35), (45), (52), (53) és (155) bekezdés

⁽⁶⁾ HL C 288., 2017.8.31., 56. o.

⁽⁷⁾ COM(2017) 11 final

⁽⁸⁾ HL C 288., 2017.8.31., 56. o.

⁽⁹⁾ COM(2014) 332 final

⁽¹⁰⁾ EU-OSHA (2017)

⁽¹¹⁾ SWD 88 2018, COM(2017) 11 final

⁽¹²⁾ 2004/37/EK irányelv

⁽¹³⁾ Eurostat: „Fenntartható fejlődés az Európai Unióban”, 189. o.

⁽¹⁴⁾ Eljárás 2018/0081 (COD)

⁽¹⁵⁾ HL C 288., 2017.8.31., 56. o.

3.1.1. A CMD-irányelv hatálya alá eső kadmium és annak szervesen vegyületei: Azok a foglalkozások, amelyek végzésekor a dolgozók expozíciónak vannak kitéve, többek között a kadmiumtermelés és -finomítás, a nikkel-kadmium akkumulátorok gyártása, kadmium színezőanyag gyártása és készítése, kadmium-ötvözet előállítás, a mechanikus fémbevonás, a cink- és rézoldvasztás, nemvas fémércék bányászata, forrasztás ezüst-kadmium-ezüst ötvözet forrasztódróttal, polivinil-klorid előállítás, valamint fémhulladék és nikkel-kadmium akkumulátorok újrahasznosítása. Az Európai Bizottság becslése szerint mintegy 10 000 dolgozó van ilyen kockázatnak kitéve.

3.1.2. A CMD-irányelv hatálya alá eső berillium és szervesen berilliumvegyületek: Tíz olyan ipari szektort azonosítottak – ilyenek többek között az öntödék, az üvegyártás és a laboratóriumok – ahol a dolgozók berillium-expozíció veszélyének vannak kitéve. A réz, az alumínium, a magnézium és a nikkel berilliummal való ötvözése széles körben alkalmazott gyakorlat. Az összes felhasznált berillium mintegy 80 %-át rézötvözetekhez alkalmazzák. A berillium-expozíció tüdőrákot és gyógyíthatatlan krónikus berillium betegséget okoz. Az Európai Bizottság becslése szerint 54 000 dolgozó van ilyen kockázatnak kitéve.

3.1.3. A CMD-irányelv hatálya alá eső arzénsav és sói, valamint szervesen arzénvegyületek: Az arzénvegyületeknek való expozíció például a réz- és cinktermelés során, valamint az üveg-, az elektronikai és a vegyiparban fordul elő. Az Európai Bizottság becslése szerint 7 900 – 15 300 dolgozó van ilyen kockázatnak kitéve.

3.1.4. *Formaldehid*: Az expozíció formaldehidgyártás során, illetve számos különböző termékkel kapcsolatban fordul elő (ragasztó- és tömítőanyagok, bevonóanyagok, polimerek, biocid hatóanyagok és laboratóriumi vegyi anyagok); expozícióra sor kerülhet továbbá az olyan tevékenységek során, mint az építkezés és építési munkák, bőr- és szőrmetermékek készítése, cellulóz, papír és papírtermékek előállítása, textil, fa és fatermékek készítése. A formaldehidet ezenkívül szövetkonzerváláshoz használják, illetve fertőtlenítőszerként alkalmazzák patológiai osztályokon és boncolótermekben. A Bizottság becslése szerint mintegy egymillió dolgozó van ilyen kockázatnak kitéve.

3.1.5. *4,4'-metilén-bisz(2-klór-anilin)* („MOCA”): Az expozíciónak kitétt munkavállalók a műanyagiparban dolgoznak, amelyen belül a MOCA-t poliuretán elasztomer alkotórészek öntéséhez használják, uniós-szerte 89 üzemben. Az Európai Bizottság becslése szerint 350 dolgozó van ilyen kockázatnak kitéve.

3.2. A tagállamok különböző megközelítéseket alkalmaznak. Némely tagállam számos rákkeltő, mutagén és reprodukciót károsító hatású vegyi anyag tekintetében állapított meg kötelező munkahelyi expozíciós határértéket, míg más tagállamok csak néhány ilyen anyag vonatkozásában. Ez a javaslat öt anyagot említ meg; ezek közül egyikre sem vonatkoznak uniós munkahelyi expozíciós határértékek. Tizenkét tagállamban (BE, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, HU, LT, LV, NL, SE) az öt közül egy tekintetében nincs munkahelyi expozíciós határérték. Három tagállamban (IT, LU, MT) az öt közül egyikre sem vonatkozik munkahelyi expozíciós határérték. E kötelező munkahelyi expozíciós határértékek szintje országonként eltérő. Az EGSZB ezért üdvözli a 2004/37/EK irányelv módosítására tett javaslatot, amely munkahelyi expozíciós határértékeket állapít meg európai szinten, és amely, ha hatályba lép, minden tagállamban egyenlő munkakörülményeket fog biztosítani az ezeknek a káros anyagoknak kitétt összes munkavállaló számára.

3.3. A Risk & Policy Analysts Limited (RPA 2018) tanulmányán alapuló becslések szerint ez a javaslat elfogadása esetén hosszú távon több mint egymillió uniós munkavállaló munkakörülményeit javítaná és több mint 22 000 munkával összefüggő megbetegedést előzne meg⁽¹⁶⁾. A megbetegedések jelentette jelenlegi terhek az elmúlt 40 évre vonatkozó becslés alapján 24 770 munkahelyi megbetegedést foglalnak magukban. Ha nem történik intézkedés, a következő 60 évben 24 689 új esetre kerül sor.

3.4. A bizottsági szolgálati munkadokumentum szerint ezért célszerű megfontolni a CMD-irányelv aktualizálását a fenti információk alapján. Az alapelvek ugyanazok, mint a CMD-irányelvben és a korábbi módosításban. Ez a módosítás a CMD-irányelv mellékletében szereplő korábbi listát kibővíti a fent felsorolt öt vegyülettel.

3.5. A foglalkozási vegyi anyag-expozíciós határértékekkel foglalkozó tudományos bizottság tudományos szakvéleményt készített a kadmium, a berillium és a formaldehid vonatkozásában, a RAC pedig az arzénsav és a MOCA tekintetében. A háromoldalú munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi tanácsadó bizottság (ACSH) mind az öt anyaggal kapcsolatban elkészítette szakvéleményét.

⁽¹⁶⁾ A rákkeltő anyagokról és mutagénekről szóló irányelv (CMD-irányelv) harmadik módosítása

3.6. A szóban forgó öt rákkeltő anyagra és mutagénre vonatkozó munkahelyi expozíciós határértékeket tudományos adatok alapján és a jövőbeni egészségi következményekre hivatkozva állapították meg. A különböző gazdasági következményeket szintén figyelembe vették.

4. Általános megjegyzések

4.1. E módosítás fő célja és hatálya a CMD-irányelvben foglalt, jelenleg a rákkeltő anyagokra és a mutagénekre szorítókozó lista kibővítése. Ahogy az az EGSZB véleményében⁽¹⁷⁾ szerepel, a későbbiekben meg kell vizsgálni egy további bővítés lehetőségét, amely a reprodukciót vagy más testi funkciókat károsító anyagokkal foglalkozik.

4.2. E vélemény támaszkodik az Eurostat 2017-es, az EU-n belül a fenntartható fejlesztési célok felé tett előrehaladásról szóló nyomonkövetési jelentésére⁽¹⁸⁾, amely szerint „2015-ben az EU-ban 350 millió tonna volt a felhasznált vegyi anyagok mennyisége. Ezek közül 127 millió tonna minősül a környezetre veszélyes, 221 millió tonna pedig az emberi egészséget potenciálisan károsító anyagnak. Bár a mérgező vegyi anyagok felhasználása rövid és hosszú távon is csökkent, a leginkább mérgező anyagok aránya az összes vegyianyag-felhasználáson belül csaknem változatlan maradt.” (A „rákkeltő, mutagén és reprodukciót károsító hatású” [CMR] anyagok aránya a teljes vegyianyag-fogyasztáson belül az EU-ban: 2004: 10,7 %, 2015: 10,3 %).

4.3. A munkavégzéssel összefüggő rákos megbetegedések elleni EU-stratégiának nagyobb figyelmet kell fordítania a nőkre.

4.3.1. A kitétség formája és a rák kialakulásának helye a férfiak és a nők esetében eltérő lehet. A mellrák például a férfiak esetében igen ritka betegség, míg a nők körében a leggyakoribb rákos megbetegedés. A foglalkozási kitétségi formák széles skálája járulhat hozzá a mellrák kialakulásához. Annak érdekében, hogy a döntéshozatalhoz releváns adatokat nyerjünk, a jobbára nemekhez köthető rákbetegségeket külön kell elemezni a nők és a férfiak tekintetében, és nem a munkavállalók teljes populációját kell vizsgálni.

4.3.2. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy rendszerezettebben tekintse át a nőket érintő, foglalkozásból eredő rákkeltő kitétségek kérdését az irányelv további felülvizsgálata során. Számos olyan foglalkozás van, amelyben jellemzően nők a foglalkoztatottak (egészségügy, takarítás, fodrászat stb.), és amelyek rákkeltő anyagoknak való kitétséggel járnak. Kötelező megelőző intézkedéseket kell megállapítani e tekintetben (pl. negatív nyomású helyiségek az egészségügyi intézmények munkatársai által fecskendővel beadandó citosztatikus gyógyszerek előkészítésére).

4.4. Az egységes piacra tekintettel az EGSZB fontosnak tartja, hogy az Európai Bizottság határozzon meg egy módszertant a kötelező munkahelyi expozíciós határértékek elfogadására a rákkeltő anyagokkal és mutagénekkel kapcsolatos kockázatokról szóló irányelvben. Ehhez az eljáráshoz a szociális partnerekkel, a tagállamokkal és egyéb érdekelttel, többek között nem kormányzati szervezetekkel folytatott széles körű konzultációra van szükség. Az EGSZB véleménye szerint két tényezőre kell különös figyelmet fordítani: az egyik a kötelező munkahelyi expozíciós határértékek és a különböző vegyületek kockázati szintjének összeegyeztetése; a másik, hogy a kötelező munkahelyi expozíciós határértékeket tudományos bizonyítékok alapján kell megállapítani, amibe a munkavégzéssel összefüggő megbetegedések előfordulása változásának nyomon követése is beletartozik. Itt különféle tényezőket kell figyelembe venni, így például a megvalósíthatóságot és a kitétségi szintek mérésének lehetőségét. Annak érdekében, hogy a munkáltatók segítséget kapjanak a megelőző intézkedéseik fontossági sorrendjének meghatározásához, a határértékeknek kifejezetten utalniuk kell a kitétségi szinttel kapcsolatos kockázati szintre.

4.5. A legtöbb vegyület esetében hosszú lappangási időszak van az első kitétség és a rákos megbetegedés megjelenése között. Az EGSZB szükségesnek tartja a munkavállalók védelmét oly módon, hogy a társadalombiztosítási vagy nemzeti egészségügyi rendszer keretében a kitétség kockázata által érintett valamennyi munkavállaló számára élethosszig tartó egészségügyi felügyeletet biztosítanak. Ezeket az adatokat átadhatja az Eurostat, elősegítve ezzel az Európai Unió fenntartható fejlődési stratégiájának pontosítását.

4.6. A közegészségügy terén az irányításnak kizárólag kutatási eredményeken alapuló rendeletekből kell kiindulnia. Eredményeket jó minőségű, statisztikailag értékelhető adatokon alapuló tudományos elemzésekből lehet nyerni. Ezt a követelményt az általános adatvédelmi rendelet⁽¹⁹⁾ maga is támogatja 9. cikkében, amely a személyes adatok különleges kategóriáinak kezeléséről szól⁽²⁰⁾. További jogi szempontokat is figyelembe kell venni a 2011/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek megfelelően⁽²¹⁾.

⁽¹⁷⁾ HL C 288., 2017.8.31., 56. o.

⁽¹⁸⁾ Eurostat 2017: „Sustainable Development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context”, 246. o.

⁽¹⁹⁾ HL L 119., 2016. 5. 4., 1. o.

⁽²⁰⁾ HL L 119., 2016. 5. 4., 9. o): „az adatkezelés megelőző egészségügyi vagy munkahelyi egészségügyi célokból, a munkavállaló munkavégzési képességének felmérése [...] érdekében szükséges, uniós vagy tagállami jog alapján vagy [...]”.

⁽²¹⁾ HL L 88., 2011.4.4., 45. o. Lásd még: HL L 354., 2008.12.30, 70. o., 2. cikk.

4.7. Az EGSZB ismételten javasolja, hogy több erőfeszítés összpontosuljon a tudományos és statisztikai tanulmányokra. A foglalkozási eredetű rákos megbetegedéseknek több oka van. Több figyelmet és forrást kell szentelni a különböző tényezőknek való együttes kitettség következményeinek és a lehetséges kölcsönhatásoknak a kutatására.

4.8. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a munkavállalóknak a rákkeltő anyagoktól, mutagénektől és a reprodukciót károsító hatású anyagoktól való munkahelyi védelme területén az egyik legfontosabb feladat az, hogy megerősítsék a rákkeltő anyagokkal és mutagénekkel kapcsolatos kockázatokról szóló irányelv végrehajtásának és alkalmazásának ellenőrzését. A tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a munkaügyi felügyelőségek elegendő pénzügyi és emberi erőforrással rendelkezzenek a feladataik elvégzéséhez, és közben segítsék a cégeket és különösen a kis- és középvállalkozásokat abban, hogy megfeleljenek ezeknek a rendelkezéseknek. Fokozniuk kell együttműködésüket az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökséggel. Az online interaktív kockázatelemzés (OIRA) internetes platformjának széles körű használata segítheti a kockázatértékelést ezen a területen.

5. Részletes megjegyzések

5.1. A munkahelyi egészségvédelem és megelőzés, valamint a munka egyénhez igazításának szükségességét előíró európai jogszabályok mellett az EGSZB felhívja a figyelmet arra a veszélyre, hogy a rákkeltő, mutagén és reprodukciót károsító hatású anyagoknak való kitettség nem hatékony megelőzése negatív következményekkel járhat egyfelől a vállalkozások számára, például a munkahelyi távollét okozta magasabb költségek és alacsonyabb termelékenység, a jogosultaknak fizetendő kártérítési költségek, a kieső szakértelem és a verseny torzulása miatt, másfelől a tagállamok számára a megnövekedett társadalombiztosítási költségek és a kieső adóbevételek miatt.

5.2. A tagállami hatóságok, illetve a munkaadók és a munkavállalók képviselői szervei a háromoldalú munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi tanácsadó bizottság keretén belül nagy örömmel fogadnák azt a jogi egyértelműséget és fokozott védelmet, amelyet az ezen anyagokra vonatkozó alacsonyabb munkahelyi expozíciós határértékek eredményeznének.

Kelt Brüsszelben, 2018. szeptember 19-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER